

Konrad Brandt

Oratio De Quaestione, Cur Bonis In Hac vita male sit; malis vero bene

Rostochii: Richelius, [1616]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728269155>

Druck Freier Zugang

Ad-1028¹⁻⁸

ORATIO
DE QUÆSTI-
ONE,

CUR BONIS IN HAC
vita male sit; malis verò bene;
Publicè habita & in Colle-
gio Majore reci-
tata

à

CONRADO BRANDT
Rostoch: Scholæ patriæ
Collega & ad D: Pe-
trum Cantore.

ROSTOCHII
Typis Hæredum Richeliamorum.

Lectori benevolo S. D.

Munibus seculi homines seniores torsit hac cogitatio, quæ
rat, ut improbi in prosperitate, probi in adversitate con-
stituti versentur. Etenim cum DEUS sit ille ipse, cuius
potestas tanta est, quanta potest esse maxima: à quo
pendent omnia, à quo abest injustitia: & tamen nõ
vato accidit, ut, qui studium suum in probitate maxime ponunt, maxi-
me vexentur: cum malis autem & culpæ affinis, ut prosperè agatur,
ut eorum felicitati nihil possit conferri: hac quidem diversa eventuum
ratio Ethnicos imprimis quosdam eò addegit, ut & omnem vim peccata-
rent, DEO assumerent, & ad prosperam adversamq; fortunam, qualis
esset, aut quem admodum vixeris nihil interesse, impie assumerent. Quan-
quam non solos Ethnicos hac inæqualitate turbavit. Ipsa etiam san-
ctis hominibus eadem injectit serupulum hæc lere. Ac profectò
quosus ferè quisq; est, qui in humana intentione afficiens, cum improbi-
tatem in foro, in curia, in suggestu volitare conspuit; cum Turcicam
Tyrannidem, cum Pontificiam impietatem florentem cernit: qui ne-
gare posset, ex. ita in suo pectore aliquando dubitationes, cui enim
DEUS terras, an nullus insit Rector, & incerto fluant metalis casu
Hic tantis ardentibus, quibus Regius etiam Propheta David se aliquan-
do conussum fatetur, certis aliquid ex verbo DEI opponendum est,
mensq; confirmanda, ut certo certius statuat, esse DEUM, & esse
providentiam divinam. Esi autem homines profani, quisq; in di-
em vivunt, suq; deq; habent, quomodo in mundo res agantur, cum
per ipsos liceat qd. iniquè vq; eor fieri, aut pedibus sursum deor-
sumq; omnia trahi: de. ci tamen eos, qui Christiani dici gaudent, ut
in hujus rei considerationem quot die veniant, cur DEUS illa, que
Bona, si detur delati, ha detrabat, cum male communi, et.

Quare laudandum est studium ornatissimi & doctissimi juvenis
CONRADI BRANDT Rostochiensis, Schola patrie in incla-
ta hac urbe Collegii, & Chori musici ad Divum Petrum rectoris, qui
oratione erudita & elegante causas, Cur pijs male hoc sit, & malis
bene, complexus est. Cui cum publicè ejus recitanda potestas facta sit:
Magnificum Dn: RECTOREM, Reverendos, Clarissimos, consultissimos,
humanissimos, amplissimosq; omnium hujus Academiæ ordinum Profes-
sores, Doctores, & Magistros, nobilissimam studiosissimamq; juventutem,
ceterosq; omnes, quibus hæc dicendi studia probantur, etiam atq; etiam
rogo, ut ad optimum hunc juvenem audiendum die perendini, die
Sabbati, hora 9. matutina, in Auditorio majore convenire non graven-
tur; suaq; præsentia tum studium Dicentis excitent, tum alios ad hujus-
modi ab honesto & disendi cupido animo profectos conatus inflam-
ment. P. P. Rostochij, die, quo Ecclesia recolit memoriam Christi
DEI HOMINIS de hostibus victu triumphanti, & in
caelum ascendenti ANNO 1616.

IOANNES SIMONIUS

P. P.

Quæ

QUæ singula homini imprimis adolescenti, & cū à cæteris rebus satis tenuiter instructo, tum in hoc genere penitus rudi inter tot Eruditissimos viros ad dicendum accedenti, timorem facere consuevère, M. Dn. Rector, Rev. Ampl. Clariss. viri, tuq; nobilissima juvenum corona, ea mihi sese hodierno die obijciunt universa. Sive enim loci amplitudo adferre perturbationis aliquid potest, in loco publico dico: sive audientium dignitas, magna lectissimorum hominum distantia dico: sive ipsa orationis materia ita dico, ut sit mihi eodem tempore de Genio & ingenio, de doctrina reliquisq; ornamentis omnibus in literarum hoc certamine periclitandum. Etenim eloquentissimos olim viros accepimus cum ad dicendū venissent unius Principis adspectu ita conturbatos fuisse ut obmutescerent. Quid mihi tandē animi esse oporteret, qui neq; perit, neq; paratus neq; cū ijs omnino comparandus sim. Nolim autē quisquam vestrum de me æstimet, me ingenij quadam & ostentationis fiducia fretum, vel aliquā vana honoris opinione adductū, perorandi causa in hunc locum conscendisse & in conspectū vestrum augustissimū prodijisse; quis est qui sibi istiusmodi aliquid de se ipso polliceri audeat? ego imprimis qui facile intelligo, quā in me non sunt illa quæ in oratore desiderantur, & quæ rei magnitudo

A 3

de qua

de qua est dicendum, quæ quidem tanta est, ut nec ex
ex Rhetorum Schola quidam politulus, cui licet vel
Cicéronis conspersa floribus ad aures audientium sua-
vitate deliniendas, vel Isocratis vincula nervis ad animos
eorum rationis pondere perfringendos Oratio fluminū
instar proflueret, sufficeret. Itaq; quemadmodum
Athenesius, cum coram Philone differeret, cuius jam
aures cognoverat & Demosthenicæ Eloquentiæ inustas
calamistris, & Atticæ dictionis puritate delicate politas,
illum somniavit absentem, ne tanti viri cogitatio medi-
um suæ dictionis filum intercideret: sic ego quoad
differuero pro hujus loci ratione & materici dignitate,
ne vocem hanc meam medijs in fluctibus fluitantem
obrueretur penitus, vos aliquantulum vigilans somniare
absentes cogeret, nisi summâ de vestrâ singulari huma-
nitate concepta spes, & magnæ quaedam adprobandæ
vobis, sin minus eruditionis, ad certe voluntatis meæ
cupido animū adderet. Memini enim quanta vultu hila-
ritate, quanta alacritate animi alijs ante hunc diem au-
res dare consueveritis. Eundem in prosequendo amo-
rem: Eandem in audiendo benivolentiam: Idem in
adprobando studium de vobis mihi polliceor. Acce-
dit & hoc quod arati huic nostræ vitio non datur, sed
laudi potius duci persuasum habeo, si quid in bonis ar-
tibus suscipiat, quo doctis suam industriam probet, ali-
orumq; qui aureum eloquentiæ flumen vix primis la-
bris gustantes illud cane & angue peius spreverunt &
siccò pede præterierunt, studia & laudabiles conatus
stimulo hoc, velut flamma flabro, excitare posse videan-
tur, etiamsi vires conatui interdum non respondeant.
Hucce igitur fretus rationibus dicendi hoc munus in me
recipiens

recipens, dicam de causis Cur bonis in hac vita sit ma-
le, malis v. bene; quam quæstionem non ita tractabo,
ut ei aliquid alieni adfingam, aut quæ illius propriis
sunt in majus extollam, quorum alterum si coner, ipsa
mibi res, tanquam Achilli Homerica Pallas manum
injiciat, sed ut nudo, simplici atq; inexculto orationis
genere, quale veritatis proprium ait Euripides, ea quæ
ad rem facere videbuntur, exponam.

Quod dum facio, à vobis, Auditores, ut orationi-
culam hanc meam, nullis Rhetorum flosculis con vesti-
tam, nullisq; figurarum Phaleris exornatam, vestro fa-
vore & silentio sublevertis, attentionem silentio indicetis,
benivolæq; aures mihi & animos accommodetis, quo
felicius instituto meo perfungi, cursumq; meum ad
optatum finem perducere possim, quam possum officii-
osissimè peto, contendo, oro.

Magna inter mortales vis est & rabes opinionis,
humana & divina veneno suo infestans. Nam si re-
rum naturam extra nubem contemplemur, longè di-
versa, quam se per vanas, falsasq; species ingerit con-
ditio, & ut ita dicam facies sit universitatis. Sed mens
opinionem corrupta circa DEUM olim lusit: quod bonū
malū quod malū bonū persuasit. Quis enim vestrū est,
Auditores, qui nesciat, quantopere in perscrutādis rerū
exordijs veteres (ut excellentis Poetæ verbis utar) Epi-
curi de grege porci se torserint, quamq; nihil si res
veritatis libra perpendatur, effecerint? Dum alius uni-
versam hanc mundi machinam ex temeraria quadam
minutissimorum corporum concussione coaluisse pu-
tauit, qui si vel unam earum quas somniabat atomum
sapientiæ habuisset, fari hæc erubuisset. Alius vero

metuens ne plus DEO negotij daret, quam humerum
viribus sustinere posset, si tam multæ ei res & viden-
dæ & providendæ forent, omnem ipsi rerum humana-
rum scientiam stultus ademit. Cum enim in immundi
mundi scæna, multa viderent secus evenire, quam ipsi
divinæ sapientiæ ac bonitati rationis ductu convenire
existimarent, nihilq; in ea certi, sed omnia agili quadã
inconstantia rota circumagi: optimos plerumq; premi
paupertate, improbos vero divitijs abundare: ignomi-
niam, exilium, cruciatus, morbos, ærum nas proprium
quodammodo honorum & in virtutis contubernio alto-
rum virorum patrimonium esse, cum interea multi pro-
speritatis Mandragora consopiti, in cunis & crepundijs
felicitatem ipsam à lacte Fortunæ nutricis haurirent, in
infandis dubitationum & errorum labyrinthis involuti,
& nullo firmo ac stabili fundamento innixi & commen-
ta opinionum sequentes: huc illuc tanquam incertis acti
tempestatibus, fluctuarunt. Non etiam nulli bonis
malè, malis benè rectè dici cum negassent, paradoxon
id esse, & idem ac si dicat quis, cur sani morbis adfici-
antur, morbidi vero sanitate gaudeant, adfirmare ausi
fuere: siquidem viro bono, licet rotæ adfixus aut Pha-
laridis tauro inclusus sit, nunquam malè esse posse,
Senecæ robur suadet. Felicem enim hinc Mucium
Scævola prædicat, non quod manum in sinu amicæ
foverit, sed quod hac hostiùm ignes premens, erroris
sui panas à se ipse exegerit, quodq; Regem quem arma-
ta manu non potuit exusta in fuga n conjecerit. Iisdem
quoq; laudibus Fabricium extollit, quod rus suum, quã-
tum à Reipub. vacavit foderit, quodq; potius cum Pyr-
rho quam cum divitijs conflictatus fuerit, quodq; ad
focum

focus sedens, non longinqui litoris pisces & peregrina aucupia in ventrem congesseris, vel conchylijs superi atq; inferi maris pigritam stomachi nauseantis crexerit, sed illas ipsas radices & herbas, quas in agro repurgando triumphalis senex evulserat, exnaverit. Nec ego Marcum Regulum, inquit eloquentiæ suada & parens Cicero, ærumnosum, nec infelicem, nec miserum unquã putavi. Non enim magnitudo animi ejus cruciebatur à Pænis, non gravitas, non fides, non constantia, non ulla virtus, non deniq; animus ipse: quamvis corpus caperetur, capi certè ipse non potuit. Nec divites potentes, robustos esse, neq; pecunias illorum, neq; magnificè exstructa, neq; opes, neq; imperia, neq; eas quibus maximè adstricti sunt voluptates, in rebus bonis esse numerandas duxi, quippe cum viderem homines his rebus circumfluentes, ea tamen desiderare maxumè, quibus abundarent, neq; unquam expletur nec satiatur cupiditatis sitis, neq; ea solum quæ habent libidine augendi cruciantur, sed etiam amittendi metu. Potest enim bono cuiquam malo esse? aut potest quisquam in abundantia bonorum ipse esse non bonus? Atqui ista omnia talia videmus, ut etiam improbi habeant, & obsint probis. Recte quidem hæc proferuntur, Auditores, si rectè & sanæ mentis sensu percipiuntur. Sed hinc efficere velle non rectè dictum bonis esse malè, malis benè; hæc sunt illa monstra, hæc sunt illæ Chimæræ, hæc Echidnæ, quas non irata Iuno, aut Diana, non offensa Ceres aut indignabundus Apollo animis eorum immisit, sed humani ingenij dissoluta ac indomita rabies sibi ipsi finxit: Quæ si exaggerare vellem, quid aliud agerem, quam quod certamen in-

B

saniz

sanæ eum ipsi susciperem : siquidem ex hoc tum confuso, tam multiplici teterrimarum opinionum velut cinno, nihil veri, nisi semper copiosissimam hominum variè insanientium fuisse messem, colligere possumus. Quid enim hoc aliud est, quam noctem ac caliginem rebus inducere, & quasi Circeo quodam poculo ad eam dementiam homines adigere, ut certi ac firmi in quo consistant, nihil habeant. Verum, ut ut sit, largimur illis lubentissimè, divitias, opes, robur nullum reddere bonum, siquidem ab omnium genetrice natura sic dotata & ditata hanc reperiuntur. Nam ut equum meliorem non reddunt aurei freni : sic nec hominem fortunæ ornamenta, & ut ille nec melior gubernator, cui pulcrius aut maius navigium : ita nec melior vir cui fortuna splendidior. Per se autè bona esse quis negaverit, in quo gutta non sapientiæ & veritatis solum, sed micæ pietatis, siquidem à DEO promanent, eumq; confer vorem habeant. Ille fons vitæ, fons omnium bonorum, quæ ad sustendendum & alendum fragilem humani corporis sarcinam requiruntur. Quod vero cultores sui interdum defraudant, hoc non bonis ipsis, sed illis quibus abutuntur donis, expensum ferendum est. Clarius hoc elucebit adhibitis exemplorum conspicillis. Citharam pulso benè sonantem & nervis doctè vinctam, quod tamen dissonat, instrumenti vitium non est, sed meum. Terra hæc fruges omnes alit communi succo : sed aliæ salutarem fructum proferunt, aliæ venenum : quid dices ? à terra hoc esse, aut potius ab insita frugum vi, quæ alimentum bonum decoquit in suum virus. Simile hic est. Aurum argentum & reliquæ

reliquæ vanæ mundi deliciæ si animi bonum spectas,
nec bona sunt, nec mala. Usus horum quidem bonus;
abusio mala. Philosophus missa lingua victimæ, rem
simul optimam & pessimam misit: sic opes, robur &
hujus generis alia, optimæ sunt si rectè utantur, pes-
simæ sin secus. Concludimus igitur divitias, robur,
potentiam, honorem bonum esse, rectèq; dici, si boni
inopia & multiplici arumnarum jugo premantur, ijs
esse malè: & si mali in opibus omniumq; rerum felici-
tate circumvolitent, illis esse benè. Hujus vero rei
causas dum inquirò, quaeso vos, ut si me sublimia hu-
militer, ampla tenuiter, illustria inornatè tractantem:
ex innumerabilibus quæ ad dicendum suppetunt,
plurima prætermittentem, pauca præmonentem veri-
us, quam exponentem audieris, cogiteris cum animis
vestris, neq; posse quenquam in tam ubere materia
persequi omnia, neq; quæ satis per se splendida sunt
& magnifica, verborum ornatu elegantiaq; pompâ
indigere.

Varia 2. Auditores, & discrepans non solum vul-
gi & imperitorum hominum, quorum uterus stupidæ
curiositatis semper tumet, sed etiam Philosophorum
& doctorum virorum opinionum fuit & adhuc est
colluvies, cur Deus pios, quosq; ipse apertissimis si-
gnis sibi carissimos esse declarat, plerumq; omni acer-
bitatum genere vexari agitariq; patiatur; verum nos
hoc mysterium, quia genij ingenijq; nostri fenestras
haut adit, sed altius est & ardentius, quam ut humani
intellectus vestigium firmiter id premat, sinamus:
neq; enim necesse argumentorum subtilitatem sequi,
ubi magistra Natura uti possumus: neq; quæ sensu pa-

tent rationis Pegaso indagare. Laborarunt sub ærum-
narum mole primi parentes nostri ab eo usq; tempore,
quo homo faminae consilio arbitrium suum permit-
tens, iussi à divino facessere conspectu, indeq; tanquã
in Insulam quandam omni acerbitatum & ærumna-
rum vitio scatentem, deportati fuerunt. Vixerunt in
bonis & asperis rebus quotquòt pij unquam fuere, &
gustarunt abunde è duplici dolio, quod ille supremus
symposiarcha eis miscuit.

*Nunquam bella bonis, nunquam certamina desunt,
Et quo cum certet mens pia semper habet.*

Genebundi vitam ingredimur, sudore hanc tran-
figimus, languore eam conficimus. Illustrium ac in-
firmorum eadem est ratio, nemo est quisquam qui se
huic conditioni exemptum gloriari possit; adeo est
cæteris animantibus iniquiore conditione homo; natus
atq; editus in lucem se loco moveri nequit. Hæc Se-
neca perpendens non minus vere quam eleganter
dixit; Quemcunq; miserum videris, hominem scias.

Nihil enim tam optabile aliquod bonum est, quod
non mixtum poculo aliquo mærorum. Hæc publica
& æterna lex, cui improbus & refractarius est quisquis
repugnat. Sunt autem omnia *πῶθ' ἡγάτα μὲθ' ἡγάτα*, & quo
quis majorem ærumnae vertit rotam, eo se rectius ho-
minem, id est humum noscere incipit. Romanis cum
ob res feliciter in bello gestas, triumphus à senatu de-
cretus esset, & in triumphali curru tempora laurû cincti,
albis vecti equis, maximo prætereuntium & sequenti-
um adplausu honorisq; pompa urbem ingrederentur,
eodem curru minister publicus vehebatur, qui pone co-
ronam auream gemmis distinctam manu sustinens ip-
sis in

sis in aures insuffurrabat, ut respicerent, hoc est, ut ressi-
quum vitæ curriculum providerent, ne eo honore cla-
ti superbiæ cristas pavonum more erigerent. Adpen-
sa quoq; erat curru nola & flagellum, quibus notari
voluere, eos in illam calamitatis paludem incidere pos-
se, ut hisce cæsi instrumentis, capitis diminutione mul-
tarentur. Hæc impari modo DEUS humeris nostris
crocem imponens flagellum dorso affigit, ne nimio fe-
licitatis potu ebrii, cum Nebuchodonosore superbiamus
& verba in cælum jactemus, oreq; blasphemio potentia
divina obloquamur: sed homines nos esse memineri-
mus, ea lege natos, ut omnib; fortunæ telis proposita sit
vita nostra; neq; esse reculandum quo minus ea, quâ-
nati sumus conditione, vivamus, neve tam graviter eos
feramus casus, quos nullo consilio vitare possumus;
eventisq; aliorum memoriam repetendis nihil accidisse
nobis novi cogitemus. Vita enim hæc nostra Pe-
nelopis tela similis est, quæ texenda cottidiè retexen-
daq; venit; mare ventis ac turbinibus expositum, qui-
bus modo externus, modo internus homo miserè exa-
gitatur: iter extremus nivibus geluq; impeditum, per
rigidas montium crepedines, præcipitia, solitudines,
latronum insultus ac grassationes. Similis est ipsa aeri
quem ducimus, & in quo versamur: modo sudus, mo-
do udus est, tempestas & serenitas; ita gaudijs præviæ
aut sequaces curæ. Ut Athletis olim fors non electio
adversarium dabat cum quo certarent: sic cuiq; no-
strum vitæ suam conditionem fata, cum qua luctemur.
Foris imminet perpetuus humani generis hostes Dia-
bolus ipsiq; addicta organa, quo vis tempore oppressi-
onem & in certum minantia: quemadmodum Israeli-
tis aqua

tis aqua procul in vastam collecta altitudinem, exitum
 certum minari videbatur. A dextro & sinistro latere
 magnâ ingreditur ærumnarum stipati catenâ, quæ
 perinde nos comitantur, ut Hebræorum ex Ægypto
 in terram promissionis proficiscentium vestigia pone
 & à lateribus persequebantur conjuges, liberi & familia
 reliqua. A fronte sunt latrones & grassatores savi,
 qui vel ex sedibus nostris eijcere, vel in medios aqua-
 rum fluctus nos dare præcipites conantur. Hinc ergo
 vult DEUS ut nos recedamus ab eo strepitu qui foris
 est, & in eam interiora mentis secretaria, ibiq; ipsum in-
 vocemus ubi nemo videt gementem, illius cubiculi ad-
 versus omnem extrinsecus illatam molestiam ostium
 claudamus, humiliemus nos ipsos in confessione pec-
 cati, magnificemus & laudemus ipsum corripientem
 & consolantem. DEUS enim ærumnis nos subijcit,
 ut fidem & animi constantiam exploret, exploratam
 confirmet; quæ quamvis amara sint, non tamen exi-
 tiosæ, sed utiles & salutares. In quibus ipsis hoc lon-
 ge est acerbissimum, quod DEUS sæpe omnia huma-
 na consilia & præsidia ex oculis eripit, quibus con-
 fidere poteramus; eam tamen ab causam ut fiduciam
 in se solum transferat. Cum jam igitur omnibus hu-
 manis destituti sumus præsidij, cum nec consilij nec
 opis quicquam superest: en mirabili admodum modo
 nos calamitatum serie pressos iuvat, ut majestas ipsius
 gloria & omnipotentia clarjus & manifestius conspi-
 ciatur, siquidem solus ille *σὺν ἡμῶν ἐπι τοῦ θύου*
Ἰαυ Itaq; Gentium ille doctor cum quodam tempore fes-
 sus malis à DEO petisset, ut ab ullo tantam acerbis-
 simam molem amoveret, responsum hoc tulit. Satis tibi
 sic

fit quod carus acceptusq; mihi es. Quo enim tu miserior & pluribus cum difficultatibus confictaris, eò magis perspicitur potestas mea. Nam si bonis omnia prosperè succederent, si divitijs abundarent, si colerentur à cæteris, si nunquam ægrotarent, dolerent nunquam, nullum sentirent incommodum, existimaret vulgus eos pietatem colere, non suapte sponte sed illa quasi mercede allectos & invitatos. Nunc cum eos non cruciatus corporis, non Tyrannidis sævitiz, non mortis tandem metus à cultu Dei & pietate vera possit abducere; manifestò constat: honestatem ac virtutem & DEUM inprimis ipsum ab illis propter se, non propter ullam mercedem, amari. Non gratis te colit Iobus dicebat DEO veterator ille stygjus, errorumq; nostrorum architectus & autor, Diabolus: Tu enim cum lasti cum opibus, auxisti liberis, perpetua deniq; vitæ prosperitate profecutus es. At DEUS: tu inquit, domos ejus inflamma, messes combure, interfice pecora, eneca liberos, totum ipsius corpus arbitrato tuo laeera ac lania, ut liquidò constet, illum mei gratujum, non mercenarium esse cultorem. Sed eadem æquitate animi, homo ille ut sanctissimus ita tolerantissimus tulit adversa, qua & susceperat prospera. Sicut vasa figuli fornax probat: ita homines justos tentatio tribulationis; & ut ignis aurum, sic miseria bonos viros. Fornax est mundus, palea injusti, aurum justii, ignis tribulatio, aurifex DEUS. Quod igitur volt ille, faciamus: ubi nos ponit, toleremus. Iubemur tolerare, novit ille purgare. Ardeat licet palea nos ad incendendū consumendumq;: illa in cinerem vertitur; nos foribus caremus. Sicut Athenienses de pace non nisi atrati

cogitabant, Prisci Oratoris dicto: ita pleriq; nostrum vix
de DEO, nisi afflicti. Quæ enim, Auditores, nostra esset
resipiscentia? quæ fides & humilitas, quæ confessio
fieret, quæ preces in Ecclesia funderentur, nisi per
afflictiones ad illa compellerentur fideles? Manasses
& populus Babilone captus ad DEI misericordiam
invocandam, convessi non fuissent, afflictionibus non
coacti. Regius ille Propheta David bono sibi fuisse fate-
tur, quod à DEO depressus & castigatus sit.

Quid de Gentium doctore Paulo dicam, qui cum usq;
ad tertium cælum raptus esset, eaq; vidisset, quæ vix
homini in hac vita eloqui fas est, tamen ne propterea
sibi placeret, neve insolesceret, additum sibi dicit An-
gelum satanæ, a quo quasi colaphis cæderetur. Ut
nautæ undis agitati, non illas respiciunt, sed in cælum
& astra oculos tollunt: sic inter mediam crucem, ab ijs
animum abducimus, & ad altiora & quietiora applica-
mus. Equus indomitus & ferox, nisi frenetur, nimia
lascivia exultans, sibi ipsi est exitio: Ita homo sine
ægritudine & calamitate nimium contumax fit, & su-
binde altius sese efferendo tandem foedissimè corruit.
Hujus fervoris præstantissimùm remedium & *antidotum*
est calamitas, seu afflictio, quæ domat & sedat nimium
animi fervorem & pruritus carnis.

Quemadmodum enim luxuriantes pampinos succidi
oportet, ne nimis latè sese diffundentes, vitis vires
corrumpunt: sic præcipites & nimis ferventes motus cor-
dis restinguendi sunt & comprimendi ærumnis & cala-
mitatibus, ne extra modum prodeant, neve præcipiti
quadam celeritate & temeritate longius justo provector.

Judi-

judicium & rationem præcurrant, atq; pervertant. Hinc sapienter ab Epaminonda factum est: is enim cum insignem adeptus esset victoriam, omnem splendoris magnificentiam exiit, & postera die in publicum squalidus & submissus processit, interrogatusq; cur nam id faceret? respondit: Ut frenum iniiciam superbiæ, quæ plerumq; felicitatis Comes est. Nihil enim est, quod animos hominum à pietate magis deducit, quam res secunda & bona fortuna. Hæc solet homines inflare, spiritusq; quosdam elationis & arrogantæ plenos secum adferre. Fortuna enim quem nimium fovet stultum facit.

Luxuriant animi rebus plerumq; secundis.

Nec facile est aqua commoda mente pati.

At inquit, est tamen crux ista Christianorū dura & asperitatis sale condita, & verè amara: Ego verò crucem non tantum salutarem, sed omnium bonorum matrem esse confido, idq; summa cum *πνεύματι* adfirmat Paulus: & valde suaue est augustinus Augustini dictum: fidelis est Dominus, nec nihil mali nobis evenire patiat, nisi boni quid ex eo elicere possit. Sicut enim carnes quas ad tempus longius durare volumus, sale condimus, ne verminent: aut quemadmodum Chirurghi vulnera extergunt saniemq; expurgant, ne ante tempus coalescant: sic Deus cruce carnem nostram reprimit ne nimis lasciviat. Sed ut fumus & caligo quamvis crassa, cum altum petit dissipatur & spargitur: sic necesse doloris omnem nubem, si cogitatione alta & æterna adeamus. Cogitemus igitur id quod res est, nullam crucem opinione nostra esse malam

C

lam

lam quin seges honorū inde renascatur. Atque tum
demum malè haberemus, si nos ærumnis omnibus va-
cuos & nimia felicitate torpescerent, velut in mari lento
tranquillitas inertes detineret: id esset indicium ab alie-
natis DEI voluntatis. Gentium ille doctor excludit
eos è numero filiorum DEI, qui castigationum non
sunt participes, quiq; sunt extra jactum persecutionum
constituti. Qui enim vult latari cum Israelitis, prius
cum ipsis inter ærumnarum molem laboret, ge-
mat, lacrymetur necesse est. Ut verni temporis
clementia minus hilararet animos nostros, nisi hyemis
rigor & asperitas eam antecessissent: Ita non percipit
boni suavitatem qui non amara & accerba gustavit.
Qui vult esse meus discipulus, tollat crucem suam &
sequatur me, inquit Salvator noster; Præclarissimum,
ut & cætera omnia, Christi dictum, quod quidem nos
certiores facit, cum ferimus crucem, insistere Christi
vestigijs & sequi illum ducentem Quo autem is vadit?
quo nos ducit? Non sane ad aulam magnificè extructā
cujusdam Principis in hac mundi arena, non ad palatiū
aut Babylonicæ meretricis sedem; sed ad caeleste illud
domiciliū Regis regū & Domini dominantium. Hoc
immortalitatis iter ingredientibus paupertatem, cala-
mitatem, ærumnam, conflictationem, mœrorem Chri-
stus pro viatico statuit. Hanc æternitatis viam ille
instituentæ vitæ autor, salutis considerandæ suator in-
gressus, necessitatis partim, partim consilij atq; utilitatis
præmonstravit, tractum etiam ejus ut porrigitur quo-
quo versus orbitis suavorijs circumduxit. Hac ipsa
certè viatores ducis ipsius e vestigio sequentes, qui pri-
mus eam secuit, ærumnarum sarcinas, Mulis, ut dicitur,
Marianis convexere. Hujus igitur ductoris vestigijs
insistere

insistere si & nos volumus ipsumq; sequi ducentem, nos-
met ipsos abnegemus necesse est, nostraq; crucis mo-
lem cotidie ferre discamus, perduremus inter contra-
dicentes, perferamus minas, bibamus opprobria, ne hanc
ineuntes diverticula interim quaritemus amantitatis,
aut in fortunæ diversorijs mansitemus, orbitasq;
supergressi prisca & iustæ disciplinæ vestigijs impres-
sas longè exspaciemur. Versamur enim adhuc in re-
gione non gaudendi, sed gemendi: non exultandi,
sed plangendi. Non potest vita nostra in hac pere-
grinatione esse sine tentatione: quia profectus noster
per tentationum semitam fit: nec sibi quisq; innotescit,
nisi tentatus, nec potest cononari nisi vicerit, nec potest
vincere nisi certaverit, nec potest certare nisi inimi-
cum habuerit, O abstrusa & recondita Dei consilia!
O bonitatem incomprehensibilem! O clementiam
admirabilem!

*Deprimit ut relevet, premit ut solatia præstet,
Enecat ut possint vivere & esse super.*

Quemadmodum nutrices à lacte infantes depel-
lunt, extrema mamma amarore infecta, quam illi
respuunt: sic DEus piorum vitam paupertatis onere,
tribulationum amaritie, alijsq; incommodis miscet, ut
hanc iucunditatem relinquunt, nec ejus dulcedine capti
melioris & salubriter dulcioris obliviscantur. Si enim
cessaret neq; misceret seculi hujus felicitatis mel cala-
mitatum felle, oblivisceremur eum. Sed ubi ang-
res molestiarum faciunt animæ fluctus, fides, quæ
dormitabat excitatur. Bonum virum in delirijs non
habet, sed sibi illum præparat, neq; dissoluta securita-
te negligentius agat, abscondit ab illo paxillum

amoris sui dulcedinem. Videmus cotidie quomodo aliter Patres, aliter Matres liberis indulgent? Illi excitati iubent liberos ad studia obeunda maturé, feriatís quoq; diebus non patiuntur esse otiosos, & sudoré illis interdum etiam lacrymas excutiant. At Matres fovere in sinu, contineri in umbra volunt: nunquam flere, tristari nunquam, nunquam laborare. Patrium erga bonos viros DEus gerit animum, illosq; fortius amat. Cum blanditur pater est, & cum exdit pater est. Ideo blanditur ne deficiamus, ideo exdit ne pereamus.

Cum igitur multos plerumq; videamus optimos & innocentissimos, quantum quidem hominis natura fert, in hoc mundi carcere nunquam interquiescere & á molestiarum mole respirare, sed perpetua quadam miseriarum & calamitarum serie usq; ad extremum spiritum premi, boni id consulamus, & æquo feramus animo. Ut enim in mari alij alias venti, gubernator tamen rectum cursum tenet nec desistit mentem aut oculos á proposito portu: ita nostrum est recta petere, prosequi, nec ejci via adversante aliqua crucis aut acerbitatis aurá. Caveamus, ne quod durum est, ut dicitur, contra stimulum calcitrare & bellum Gygaæo more DEo indicere videamur. Ab ipso enim & fato ejus pendemus, certi subire sortem quam ille dabit, patienti cervice. Calcitriones & refractarij equi hoc consequuntur, ut verbera etiam aliquot excipiant, nec tamen excutiant iugum. Omnino levius fit omne malum leniter ferendo. Qui interpretando auget, qui velut scalpit suum ulcus, facit quod qui onus ad onus sibi addunt; standum est in acie & sine

sine fugæ vlla cogitatione vincendum aut cadendum. Necessitas ferendæ conditionis humanæ, quasi cum DEo pugnare prohibet, admonetq; esse hominem, quæ cogitatio luctum magnopere levat. Quo verò plura acerba patimur eò maioribus premijs ornabimur: quo plures difficultates superamus, eò plures coronas accipiemus: quo dimicamus acrius, eò majorem æternitatis gloriam consequemur: quo plus habemus afflictionum, eò proprius nos ad finem venisse cogitabimus, qui est læticia, quies & vita æterna. Possem hoc loco jam evagari latius, & causas cur DEus bonos in hac vita cruci velit subjectos esse; tū repetitis & veteri memoria, tum vivis ac spirantibus exemplis confirmare, nisi me temporis ratio breviorē esse admoneret.

Sed dicat quis: cur vero DEus sua etiam bona cum malis communicat? Siccine suos beat? non satis ei est affligere suos, nisi & malos præmijs ornet? Tu pusille circumludis infinitum & æternum illud; tu mortalis aliquid fari de illo attentas, cuius nomen ineffabile? DEus, inquam, DEus est, non homo. Deus inquam est, qui solem suum oriri sinit super bonos & malos. Quare non ex tuo corrupto cerebro illum iudices oportet, cum nec comprehendatur intelligentiæ tuæ acie. Solet enim DEus ipse fons bonorum omnium, sic interdum etiam indignis impertire beneficia sua: vt & hi, qui ijs fruuntur, & qui hos vident perfrui, non humanum in eo meritum vllum, sed tantū divinam liberalitatem & gratiam admirentur. Vt pueris Parentes multa præter victum imponunt, idq; tutelæ aut salutis causa; ita DEi providentia nobis.

Quid

Quid verò tam est præter cogitationem humanam, quam quod ad afflictiones, ærumnæ, & tentationes omnes Christianis salutares sint atq; utiles? Malum videtur morbus; & tamen Christianis est magnum bonum. Pernices putatur esse mors; & tamen Christianis placidissimus somnus & ad vitam suavissimus aditus. Amarissimæ esse existimantur ærumnæ tentationes & afflictiones cæteræ, quibus divexari solemus; & tamen sint Christianis ambrosiæ & nectar. Cum enim acerba propinare videtur Deus; dulcissima in omni mellissima infundit & offert. Cum irasci videtur, familiarissimè arridet. Cum ab eo premi nos putamus; maximè sublevamur. Cum deseri nos opinamur, præsto est & iuvat efficaciter. Cum infirmamur, confirmamur: & ut verbo complectar omnia, cum pessime nobis esse judicamus, omnium habemus optimè.

Mira hæc quidem sunt, Auditores, & quæ omnia Paradoxa superant. Quis autem de his Deum judicabit & quis ab ipso rationes poscet, cur malos etiam quasi præmijs ornet; quæ tamen præmia omnino o sunt, nec verè esse possunt. Sed quemadmodum pater qui in bonis suis forte & scenicas habet vestes; non dignas judicat eas, quibus filij induantur, sed decere scenicos servos arbitratur; sic in hac scena bonorum Deus, ea bona, quibus malos interdum adfcitur, indigna sua gloria judicat, ut ipsa in bonos absoluti præmij loco conferat, servat autem suis optimus ille pater majora in cælo præmia, aterna non peritura; manentia non fugientia; cælestia non terrestria, talia quæ nec auris audivit, nec oculus vidit, nec in cor hominis descenderunt. Ut Princeps (si aterna licet componere caducis) stipendium cuivi militi

militi gregario donat; quernam autem muralemve coronam ipsi qui primus vallum conscenderit, reponit: sic Princeps ille principum gregaria illa bona cum malis communicat, bonis autem majora in celo reposita conservat; ut in regno ipsius sedentes conspectu perpetuo DEI fruantur. quod quidem munus erit sine onere, & honor sine invidia, & favor sine suspitione & gaudium sine fine, & amor sine fastidio. O incomprehensibilem DEI sapientiam! o admirandam bonitatem! O autem nostram insaniam! o nostram vanitatem! o impietatem qui DEI facta & opera nostris pedibus humanoq; more metiri audemus!

At justitiæ DEI, ogganniat iterum aliquis, congruere videbatur, tribui bona bonis, mala malis, quod & ipse se facturum passim in sacris ostendit. Tunc, homuncio, à Christo delicias expetis, qui nec sibi ipst. pepercit, nec affectis juratis simis. Proinde sine illum uti suo arbitrato, nec aures ejus tantopere fatiga ob earum rerum desiderium, quæ inter bona malaq; ambiguae sunt. Promisit quidem DEUS hujus vita bona pijs, sed cum exceptione crucis. Certo certius enim est quod DEVS toties asseverat, pios habituros esse præmia: Nam ordo DEI immutabilis hic est, vt bonis sic benè, malis male. At in hac vita tantum abest, vt tranquillitatem habeant pij, vt miserrimi sint omnium nullusq; alius sit, cui tot arumnae & calamitates accidant. Quare tam certum est

securam

secuturam aliam vitam post hanc, in qua pij felicitate atq; beatitudinæ perpetuâ quasi inebrientur, quam certum est DEUM verbo creasse cælum & terram, in qua sumus & movemur. Quid enim est quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo tam gravi nos in laborû & molestiarum palestro exerceamus, nisi in altera æterna illa vita dulcissima speremus præmia: impij vero qui rerum successu insolentes & fortunæ indulgentia compti impotenter efferuntur, eo vsq; fastu atq; insolentia erumpente, vt humanæ ipsi conditionis non nemerint tot casibus obnoxia, habituri sint æterna supplicia?

Sed quærat quis; cur hic vel ille pius graviore præ alijs paupertatis onere premitur, cum DEUS promiserit pijs omnibus hujus vitæ bona? An verò hic vel ille pius ita piusest, ut nullis sit contaminatus vitijs? Ecce inter Sanctos ejus nemo inmutabilis, & cæli non sunt mundi in cõspectu ejus. Nemo (quicquid fuerit Dijs proximus) tantæ probitatis homo, cujus vita aliquâ tulis vitiõrum tenebris nõ obnubiletur. καρδιοϋϋασις DEUS est, & respicit interiora, & vel pro peccati gravitate vel peccatorum diversitate etiam gravioribus hunc quam illum coerceat pœnis. Quemadmodum ex ægrotis alij alijs vehementioribus indigent pharmacis, ita ex hominibus alij alijs gravioribus sciant vitijs. Vt Medici quædam venena venenis pellunt in ægrotantium salutem, non in noxam: Sic itaq; DEUS peccati virus hæc ærumnarum amaritudine.

At inquires: si majora Deus bona mihi largiri nolisset, tû nec quæ habeã eripi mihi debuissent, Male distinguis
inter

Inter bona peritura & bona animæ: DEUS te pes-
catorum scabie & spiritualis lepræ sordibus contami-
natum, misericordiæ suæ potu purgat, purgatum sa-
cra sacri baptismatis vnda abluit, ablutum candidâ ju-
stitiæ novæ veste induit, indutum vero in filium &
coheredem cælestis vitæ cooptat. Quod si tanto
studio coluntur ea bona, quibus nihil aliud quam luera
& rei familiaris amplificationes tum incertæ, tum labo-
ris ac periculi plenæ augentur; multo melius illa, quibus
parantur veræ illæ opes animæ, quæ non furto eripi,
non incendio absumi, non naufragio absorberi: quæ
non voluptatum illecebris, non dolorum facibus, non
splendore divitiarum, non obscura & contempta pauper-
tate, non honorum siti, non laudis ebrietate, non
ignominia metu, non vitæ cupiditate, non mortis de-
niq; terroribus convelli & labefactari possunt. O
dona illustrissima & perpetuo duratura! De his
merito latari debebas; tu vero ob pugillum honoris
aut terræ à te ablatum stomacharis & Deum in jus
vocitas? Pueri, licet epulaturus, cultellum auferis, eun-
denq; misere quiritantem ablaſas & à pupilla abigis,
non nocendi, sed iuandi studio, pari modo tecum
agit DEUS. Naufragium fecisti rerum tuarum: cogita
non quid perdidideris, sed quod evaseris, perire potu-
isti una cum omnibus. Bonum tibi fuit; si eas retinisses,
naufragium tibi doctrinæ & animæ esse potuissent. Ma-
gistratu es deiectus; potuisses gladio isto si eum retinu-
isses animæ tuæ vim inferre. Paupertatis onere pre-
meris? Senecæ igitur nectar imbibe, nemo tam pauper
vivit quam natus; quisquis exit in lucem, iustus est lacte &
pane esse contentus

D

At

Ac dices, ut ut hæc ferantur mala, tamen non
decere pios & innocentissimos ita trucidari atq; tam in-
exauditis mortibus excarnificari? Quid enim aspectu
fædus, quam tot probos homines veluti pecora rapi, vel
ad miseriam à duci seruiturè? Quid auditu tristius, quam
tot generosissimos & de Ecclesia bene meritos aut palis
affigi aut discerari? Tu vero audi & cohibe spiritum
loquacitatis tuæ, frigusq; illud opinionum calface &
illustra ad rationis solem. Nonne in figuli manu est effin-
gere leui rota vasculum, & idem frāgere? & hoc melius
quod figulus noster nos non frangit sed refringit & ex-
miseris beatos, ex inferis superos reddit. Non est, quod
apparet malū: est, quod non adparet bonum. Ho-
minibus qui crucē hanc Martyrū sensibus definiunt, ap-
paret stultitia, paupertas, amaritudo, imbecillitas; ijs ta-
men qui rem metiuntur fructu est sapientia, thesaurus,
consolatio, fortitudo. Martyrum enim dolores Deus ita
semper lenit, ita non nunquam tollit, ut si gaudium
metiamur indolentia, cælum voluptate, in pæna sit
voluptas, in Martyrio cælum. Non loquor ad ampli-
ficationem, loquor vera. Nam Stephano inter medios
lapides cæli aperti. Petro in gravissimis vinculis An-
gelus liberans; reliquis Martyribus reliqui consola-
tionum quasi sales interliti, faciunt facile, ut in Mar-
tyrio quis non tam fugiat pænam, quam confectetur
dulcedinem. Non iucundior fuit Sardanapalo le-
ctus infertus Melitensi pluma, quam S. Laurentio era-
ticula: non suavis & liquidius fuit unguentum Helenæ,
quam laminæ ardentes Cæcilie. Quid minutus sum?
collige carbones, ecules, rotas, funes, cruces, quicquid
deniq; tormentorum fuit excogitatum à Satana,
edhi-

Satana, adhibitum à Tyranno, facile videbis Deum ad-
sperſiſſe & carboni ſua vitatem, ut videatur pluma, &
eculeo dulce dinem, ut videatur mel, & rotæ iucundita-
tem, ut videatur gramen, & funi gloriam, ut videatur
diadema, & patibulo lætitiã, ut videatur trophæum, &
reliquis omnibus tormentis reliquas omnes voluptates ut
videantur cæleſtes. Omnibus enim moriendum eſt,
& horæ momento cita mors venit. Hac conditione
intravimus ut exiremus. Peregrinatio vita noſtra eſt;
multum cum ambulaverimus, domum redeundum
eſt. Quid ergo differt terræ an mari iter hoc faciant?
Quid refert quam multa ſunt vulnera? non poteſt ampli-
us quam vnum eſſe mortiferum. Homines nati ſumus,
& ex quo nati ſumus, ducimur ad mortem. Sicut
ij qui in naui ſunt, dormientes ac uigilantes uehuntur,
cum ſenſu, ſine ſenſu: ſic nos eo provehimur, & ali-
quando abripimur aut mergimur velut tempeſtate. Vi-
des arborē illam quæ vere primo folia induit & pulcra eſt
& vires, umbram & ſpeciem gratam ſui præbet: quid ta-
men eſt? mox ventus aut iactus folia pauca decutit, cum
æſtus & ſiccitas, deniq; hyems omnibus ſpoliat & nudat.
En humanum genus? virent, vigent, ille atq; ille moritur
morbo, vi, fraude, & cum hyems ſenij ſuperuenit, omnes
naturæ lege. Qui periti cæleſtiū ſunt, in ſolis aut lunæ
deliquio non ſtupent aut timent; ſciunt nam mox redi-
turam vtriq; ſideri ſuam claritatem: ſimile nobis Chri-
ſtianis ſit, qui gnari diuinarum promiſſionum non mor-
tem hâc habent, ſed tranſitum ad vitam. Optimum igitur
eſt pati, quod emendare non poſſumus, & Deum quo au-

cuncta proveniunt, sine murmure comitari. Multi quos-
dem nobis pij videntur, quos Deus grauissimorum laten-
tium scelerum reos habeat, quibus utile esse novit: vt in-
tentationum camino astuent. Sicut hortorum peritus
cultor, plantas quasdam prius quam degenerent, evellit
& urit: quosdam florum in calice, quosdam &
fructum in acerbitate decerpit, & in mel ac saccha-
rum recondit: Scito sic facere magnum illum mundani
horti cultorem alios aliosq; aliter carpere, quemq; in
suum usum. Ille obiit: à vinculis ad libertatem
iuit. Obiit: à curis & angoribus ad gaudia. Obiit:
absoluit iter, decurrit stadium, palmam & coronam
habet.

Quemadmodum cum generosas Pater uvas im-
mundis calcet pedibus, vt generosum inde paret vi-
num, ne si diutius uvæ in vite penderent, efflueret & pe-
rirer: puer hoc videns, egregias miratur uvas & quia stul-
tus est excandescit, calcantiq; patri irascitur, nec compre-
hendere potest, cui bono calcentur uvæ: Pater vero &
uvarum bonitatem usumq; filio melius novit, & scit so-
re, ut nisi mature calcantur uvæ intra paucos dies emar-
cescant, atq; tum non calcantur, sed procalcantur. sic DE-
us optimo consilio, nobis autē incognito, suos vario mor-
tis genere ad se rapit, id quod stulti mirantur, Deoq; ob
id irascuntur, nec vim facti divini sensu compleri possunt.
Ipse autē Cælestis Pater videt quid cuiq; expediat, videt,
si hic aut ille diutius supervivuat, potuisse veritatem ipsius
pietatemq; malorum contagio infici & perdi: novit ergo
quādo vnusquisq; sic legendus, stringendus, condendusq;
ut in ramis putre seant. Quid? quod Pij & boni una mor-
tis

sig

horula martyrio suo plus mundo profunt, quam alias
longissimo vitæ spatio. Relinquit enim suæ virtu-
tis, constantiæ & pietatis exemplar. Commonefaci-
unt nos de instabilitate vitæ, & communi omnium
sorte. Nam ut alios in morbum quendam incidere,
& tandem mori videmus: sic nobis quoq; eventurum
esse existimabimus. Hæc cogitatio nos invitat, ut
in toto vitæ nostræ stadio, ad mortem, tanquam ad
unicum finem seu metam præparemus, humanaq; om-
nia contempnamus; nitamurq; ut ex tempestatibus &
mundi salo in hospitium & poli portum navigemus. Iacta-
mur enim animi fluctibus; urimur cupiditatum æstu:
formidinis gelu torpescimus: quis non tandem nau-
seat præsentem illum statum? Hic umbra mortis,
Illic lux vitæ: quis hanc non spectet & speret, illam
differat aut spernat?

At scelerati, proferat quis, interim dominantur:
verum quidem hoc, sed semper malæ conscientiæ
vulturem, tanquam tortorem suum secum quovis
locorum circumferunt, quæ illos, ne minima quidē
interposita quiete, mordens nunquam consumit.
Cogita enim quos pavores, quas anxietatum febres
senserunt: hic dum adulterium, ille dum furtum mo-
licur; hic dum fratri venenum miscet, ut imperium
potiatur; ille dum optimos cives vi partim, partim
fraude removet, ut Tyrannidem retinere possit, quan-
tum ante patratum malum, quantum in patrando,
quantum post patratum, remordente conscientia, ma-
li passi sunt, & adhuc patiuntur. Dionisius Sicilia Tyran-
nus, multo tum tranquilliori vitæ conditione frueba-
batur.

batur, cum virgam fasce Iudimoderator iuuentuti
Corinthiacæ imponeret, quam cum sceptrum, quo
vniuersam Siciliam afflixerat, gereret. In summo enim
illo felicitatis apice barbam Sicularum novaculæ com-
mittere non ausus. Filiabus eam præbet; suspectæ fiunt
& filiz; titione demum amburit & corret. Putas sub
eorum tyrannide felicibus illis vixisse infeliciores
quem quam? Nemo enim sceleratorum ex hoc mun-
di carcere effugere Deo potest. Tacito pede diuina
solet procedere vindicta sed tarditatem gravitate pæ-
næ acriter compensat nam si quem pro scelere ul-
ciscier vult Deus: ei diurniorem, aut plurimum im-
pietatis consuevit concedere, vt ex immutatione re-
rum fortius doleat. Recte itaq; dixit Claudianus:

Tolluntur in altum,

Ut lapsu graviore ruant

Quare, Auditores, cum bonis male, improbis
bene esse in hoc vitæ carcere videamus, à calamita-
tum nubibus nos avertamus necesse est ad diuina &
æterna. Sicut Athletæ in stadio oculos ad metam
& brabium intendunt: ita nostra mens debet ad cæ-
lum & æternam illam palmam. Quemadmodum in
diversorio malo, morantes modestius quicquid in-
commodi obijcitur toleramus; propter ea quod cras
simul atq; dies illuxerit, discedere cogitamus meli-
ora sperantes; ita cum in huius mundi hospitio calami-
tatum serie affligimur, hac spe nos sustentemus, non
diu mansuram ad afflictionem, sed brevi desituram

gaudium

gaudium & animi tranquillitatem esse securam.
O permutationem felicissimam! Peregrinantes spe
reditus, totam profectionem levius ferunt, quod
brevis domum reversi, quietem habituri sint, & suos
revisuri: nos hoc vitæ curriculum laboriosum &
calamitosum, spe veniendi tandem in patriam, ad-
piscendiq; pacem ac salutem, placatus conficere, &
omnes molestias, quæ dum adhuc in itinere sumus,
obiiciuntur, tolerabilius pati recusamus? O ætatem!
O dementiam nostram! Sicuti ij qui à litore in
altum proveci sunt, oculis & votis terram requirunt:
sic nos identidem estuibus huius Soli Salo ad i-
stum adspirare debemus portum, vbi vita sine fine; sol
sine occasu, sine ortu: Perpetuitas sine momen-
tis: Præsens sine lapsu; satietas sine fastidio: deside-
rium sine defectu: Triumphus sine bello: læticia sine
gestu: Finis & principium utroq; carens, neutrius
egens, vtriusq; parens & autor. Ubi participatio
sine invidia: collocutio sine sermone: collatio
sine decissione: receptio sine accessione: quies sine
motu: Omnia in omnibus, ab uno, non ab omnibus,
sed ab vno illo immenso & æterno in immensum
& æternum. O gaudium inexplebile! bis gaudium
iterum gaudium! O Voluptas infatiabilis! bis vo-
luptas, iterum voluptas.

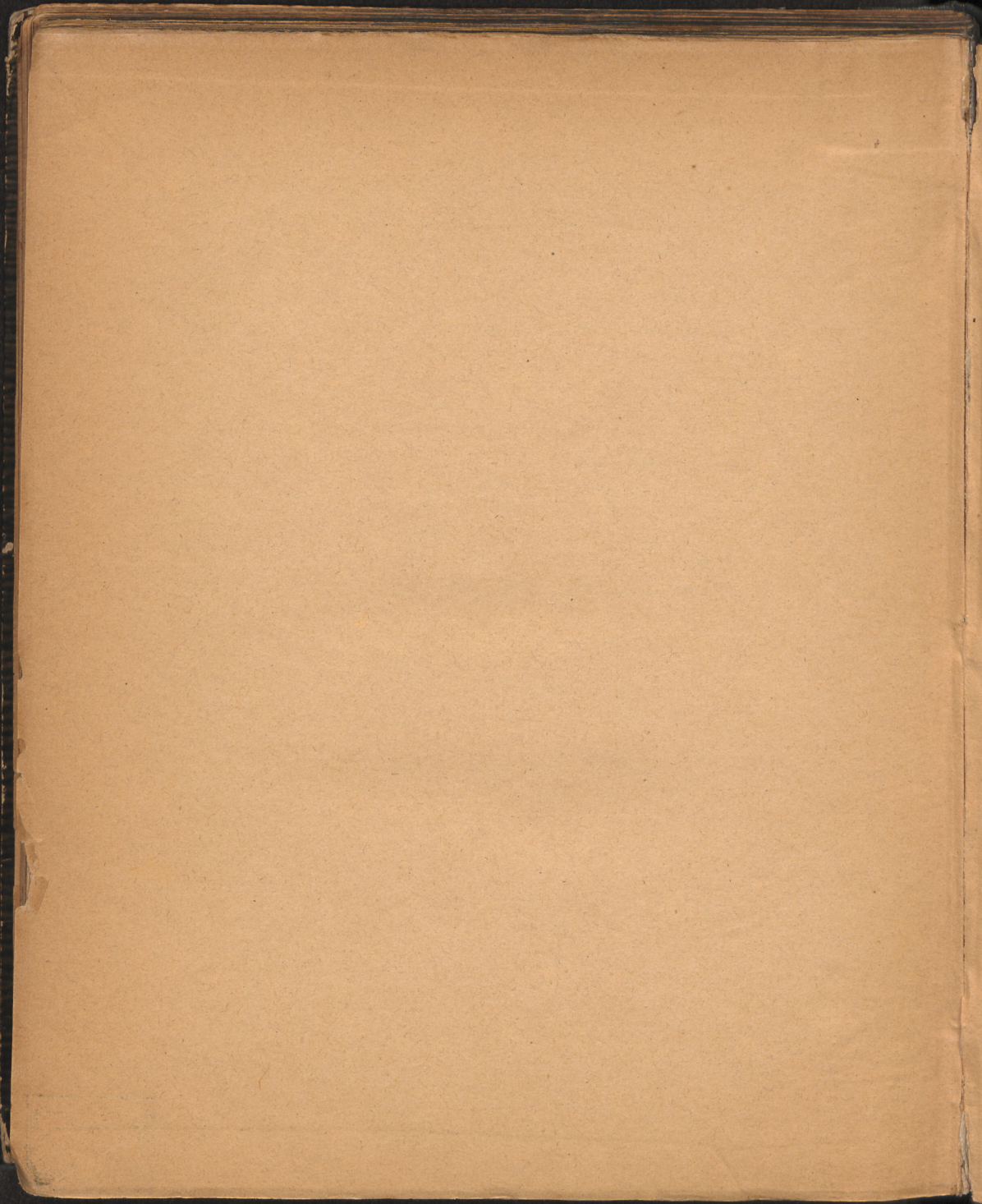
Tu Fili Dei mentium nostrarum tenebras illumina, vt
hæc tanta tua in affligendis bonis mysteria co-
gnoscamus, caveamusq; ab illis qui te sub ferulam vo-
cant, ne eorum contagio nobis obsit, ne pestis illa Epi-
cureorum

cureorum & aliorum pulcrum nobis tandem vestem
exuat. Sit non nulla iocunditas, ne deficiamus: nec
plena securitas, ne male exultemus. Da nobis inebri-
ari ab ubertate domus tuæ, et voluptatis tuæ potari tor-
rente, quo mundari atq; regenerati, non solum tristitiæ
nube absorbeamur, verum etiam in eo gloriemur: sci-
entes, quia tribulatio patientiam operit, patientia pro-
bationem, probatio spem, quæ non confundit. Tu au-
tem ô homo, desine tandem creatorem in jus vocare;
desine illum injustè accusare: disce causas admirandæ
œconomix divinæ; disce linguam ad DEI laudes dirige-
re: rationem ad Creatoris gloriam illustrandam
convertere: cui DEO æterno sapienti & potenti
sit laus & honos in omnem sempiternam
æternitatem.

DIXI;

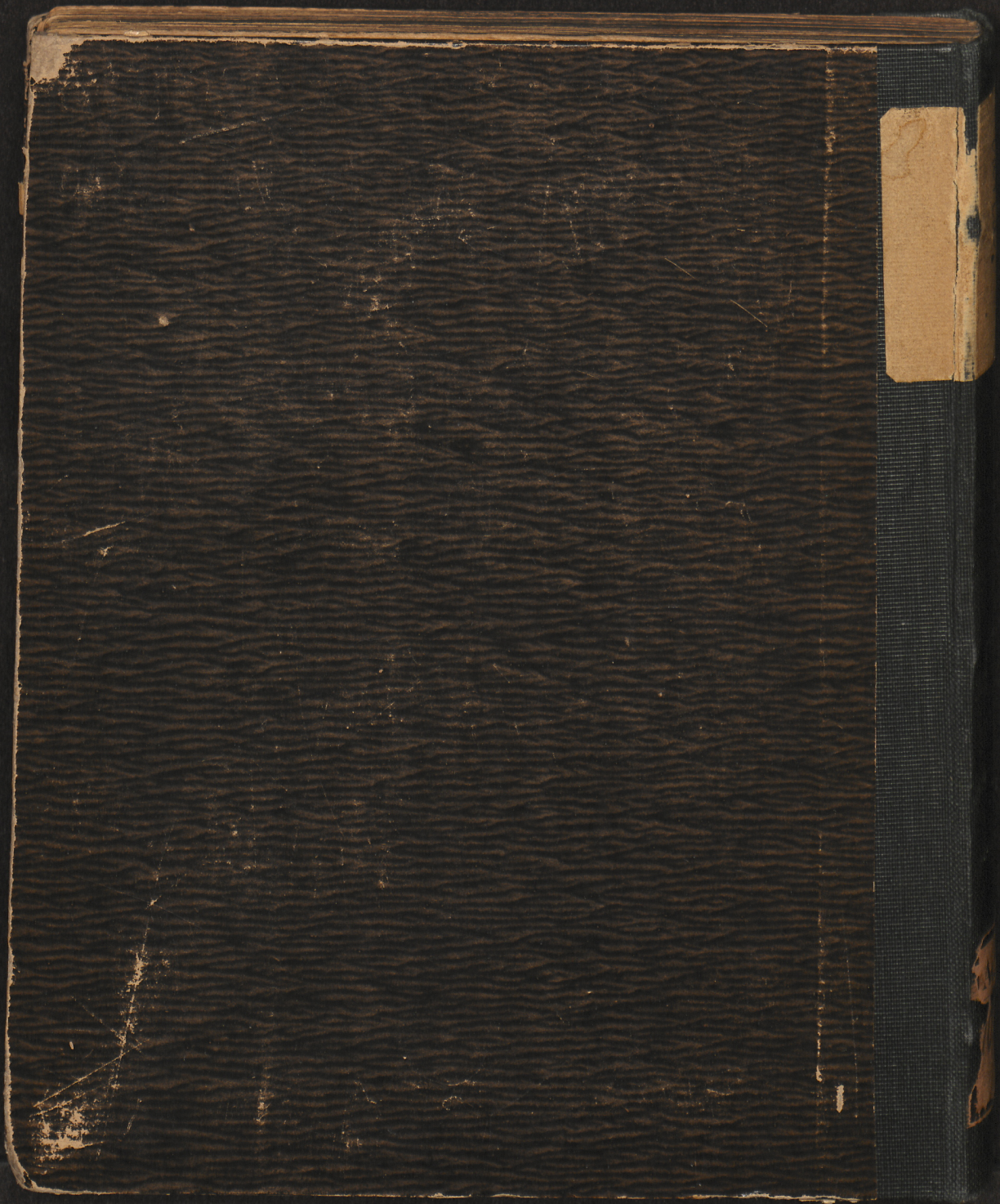
*Æquum ac benivolum lector Typographica
menda emendabit.*

27. 8. 58

Gebunden
bei
L. A. GARBE
Rostock
Breite-Str. 25.

ut transformationes in lupos vel similes effectus producant
lib. divinor II.

Unum nota, scilicet: Quae divina vi praeter naturae
gicis lufibus toto genere sunt separanda, Item, Quae miraculo si-
vurae modum non sunt iudicanda. Confer Jac. Marr. ex. meta

Tandem statuis cum Bierm. th. 41. de λυκαν-
libus μαεμορφωδες tam multum celebratis, dominari in
sevitiam Diaboli, qui impios quidem omnes ad dissolutam
quorum animos per vim tenet (inprimis quos beneficio, potu-
rationis mutuae sibi familiariter devinxit) eos ad facinora
sed & beluino appetitu terriora impellit. Talem immutari
Sarmatiae provinciae (de quibus magna λυκανθηρωπιων
vare licet, non figuram aut formam sed appetitum humanum
fer huc Arist. 7. Eth. c. 1. & 6. Item sententiam quorum
qui λυκανθηρωπιων habent loco alicujus affectionis, eamq;
depravate phantasiae seu imaginationis, cuius rei exempla
Lemnius in lib. de humoribus.

Reliqua, quae de magicis rerum conversionibus circumse-
quam visa esse, aut si qua visa sunt, non rem videndam sed o-
scino fuisse oblaesum; aut si inviolatus perstiterit oculus, rem
fuisse subductam, aliamq; illius in locum substitutam plane as-

Nam (ut hoc breviter saltem ex Vairo lib. de fasci-
Dæmon mille artifex, divinam potissimum si gaudeat permis-
neri egregie imponere, vel 1. sensuum vires obnubilando, n-
suum objectum est, pertringant, vel 2. objectum ipsum occu-
aliud ostendendo, vel 3. oculorum humores corrumpendo,
pian, quam est, vel 4. aerem intermedium condensando, is-
gestit exhibere, assimilando, Exempla ubiq; sunt obvia.
August. de civ. Dei l. 18. c. 18. Luth. in expof. Decal. l. 3. c. 10. l. 4. c. 22. seq. Godelm. l. 2. c. 3. p. 24. Horst.
quæst. 9. Casman part. 2. angel. p. 531. Egregium aute-
plum vide apud Georg. Sabinum. l. 7. metam Ovid.

Questio VIII.

An Dæmones verè cum Magis congregiantur
num veram queant procreare soboles

Et hoc persuasum est multis. Patent enim Maga

B 3

